

Літвінюк Ольга Володимирівна,
*викладач української мови і літератури,
 викладач-методист, спеціаліст вищої категорії,
 циклова комісія філологічних дисциплін,
 Відокремлений структурний підрозділ
 «Тернопільський фаховий коледж
 Тернопільського національного технічного
 університету імені Івана Пулюя»*

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ: З ВЛАСНОГО ДОСВІДУ

Підготовка сучасного висококваліфікованого фахівця вимагає найновіших педагогічних технологій – інтерактивних форм і методів, які дозволяють вдосконалити навчально-виховний процес [1]. Сьогодні у викладача є багато можливостей та інструментів для створення навчальних матеріалів, удосконалення і використання інноваційних методик.

Цікавою є технологія «перевернутого класу» – принцип навчання, за яким основне засвоєння нового матеріалу студентами відбувається вдома, а час аудиторної роботи виділяється на виконання практичної частини роботи [3]. Технологію «перевернутого класу» використовую вже багато років. У закладах фахової передвищої освіти дуже насичена програма, отож основна підготовка до заняття проводиться вдома. Здобувачі передвищої фахової освіти самостійно готують біографії письменників, опрацьовують теоретичний матеріал до вивчення текстів, читають художні твори. Для цього вони використовують електронну платформу Eguu, з якою працюємо вже декілька років. До всіх тем розроблені дидактичні матеріали (конспекти занять, опорні конспекти, презентації, матеріали для підготовки до НМТ), додані презентації з інтернету, відеофільми, буктрейлери тощо. Привчаю студентів переглядати ці матеріали для кращого розуміння теми. На заняттях закріплюємо здобуті знання, обговорюємо текст, виконуємо різні завдання.

До прикладу візьму тему «Психологічна новела М. Коцюбинського «Intermezzo». Під час підготовки рекомендую опрацювати матеріал в Eguu:

- прочитати матеріал з підручника О. Авраменка 10 клас;
- прочитати новелу;

▪ переглянути відеоурок «Символічні образи в новелі М. Коцюбинського «Intermezzo».

Огляд біографії письменників зазвичай проводжу під гаслом: «Хто хоче поета зрозуміти, той повинен поїхати в його країну (Гете)». Найкраща «країна» кожного митця – це його рідне місто чи село, де він народився, де проходило його дитинство. Тому для опрацювання нового матеріалу часто застосовую прийом «віртуальної екскурсії». Особливо це подобається студентам спеціальності 242 Туризм, які виробляють навички проведення екскурсій. Так, під час опрацювання біографії письменника пропоную індивідуальні завдання: підготувати віртуальні екскурсії Вінницьким літературно-меморіальним музеєм М.М. Коцюбинського, де він народився, і Чернігівським літературно-меморіальним музеєм-заповідником М. М. Коцюбинського. Особливо слухачів вражає інформація про те, що ввечері 6 березня 2022 року під час облоги Чернігова садиба була пошкоджена внаслідок обстрілу російськими військами [2]. Їх цікавить і подальша доля музею.

Насамперед проводжу роботу в малих групах. Студенти дають відповідь на проблемне запитання з біографії письменника: «Чим може зацікавити Михайло Коцюбинський сучасного читача? Назвіть 5–7 причин». Представник кожної групи записує на дошці одну причину і коментує її.

Орієнтовані відповіді:

1. М. Коцюбинський – один з перших письменників-імпресіоністів.
2. Тип українського європейця.
3. Душевне благородство і зовнішня краса.
4. Любов до квітів і дерев.
5. Уміння пожертвувати тимчасовим почуттям заради родини.
6. Великий Сонцепоклонник.
7. Автор неповторної повісті «Тіні забутих предків».

Перед обговоренням змісту новели запитую, чи все зрозуміло. І деколи чую відповіді: «Текст важкий», «Я нічого не зрозумів». Тоді починається важка і одночасно цікава робота над текстом. У даному випадку доречно використовувати метод проблемних питань. Під час роботи над текстом твору здобувачі освіти дають відповіді на проблемні питання:

1. Які автобіографічні моменти розкриті в новелі?

2. Чому цей твір є імпресіоністичним? Назвіть основні ознаки.
3. Назвіть дійових осіб твору. Чим є вони для вас незвичними?
4. Як лікував свій депресивний стан ліричний герой? Чи вважаєте ви це правильним?
5. Як змінювалися кольорові гами настрою ліричного героя? Намалюйте їх.
6. Проаналізуйте розмову ліричного героя із селянином. Про що герой дізнався?
7. Як змінився душевний стан нашого героя? Чи готовий він до зустрічі з людьми?
8. Чи може людина бути самотньою у суспільстві?
9. Як навчитися виходити з депресивного стану? Назвіть приклади відомих вам людей, які перебороли цей стан.
10. Яку музику до твору ви підібрали б?

Такі питання дають можливість висловити свої думки, проводити паралель між твором і сучасністю, ліричним героєм і реальними людьми.

Часто використовую на заняттях метод незакінченого речення, за допомогою якого здобувачі освіти висловлюють власні думки, порівнюючи їх з іншими. Продовження речення не повинно повторюватися. Студенти спочатку розгублюються, повторюють раніше сказане, а потім шукають варіанти відповідей. Приклади незакінчених речень:

- Я відкрив для себе Коцюбинського через...
- Душевне благородство – це...
- Для мене природа – це...

Під час узагальнення знань доречним є метод «ПРЕС», який використовується, коли виникають суперечливі питання і потрібно чітко аргументувати визначену позицію з певної проблеми.

Метод «ПРЕС» має таку структуру:

Я вважаю, що ...

Тому що ...

Наприклад ...

Отже ...

Мета цього методу – надання студентам можливості під час занять висловлювати власну думку з дискусійного питання аргументовано, чітко та стисло [1]. Вважаю, що застосування інноваційних методів викладання на заняттях української літератури дає можливість підвищувати якість навчально-освітнього процесу у фаховій передвищій освіті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Значенко О. Інтерактивні технології навчання. *Збірник наукових праць ПНПУ*. Полтава. 2010. С. 202. URL: https://metodichka.at.ua/interactiv_upr/03metod_pres.html (Дата звернення 20.01.2025)
2. Молодіжний центр, бібліотека Короленка і музей Коцюбинського: злочини проти культурної спадщини. URL: <https://web.archive.org/web/20220411162028/https://suspilne.media/227407-molodiznij-centr-biblioteka-korolenka-i-muzej-kocubinskogo-zlocini-proti-kulturnoi-spadsini/> (Дата звернення 20.01.2025)
3. Як перевернути клас? Дистанційний курс «Змішане навчання в сучасній школі». URL: <https://teach-hub.com/perevernutyj-klas/> (Дата звернення 19.01.2025)

Мельник Анжела Олегівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
кафедра методики викладання іноземних мов і світової літератури,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ПЕДАГОГІКА ЗДИВУВАННЯ АБО ПРО WOW-ЕФЕКТ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ

Один із найзначніших мислителів другої половини ХХ ст., відомий передусім як засновник «філософської герменевтики», Г. Г. Гадамер у своєму інтерв'ю сказав: «Людина навчається лише завдяки здивуванню». Суголосну думку висловлював і вітчизняний педагог і філософ В. Курінський, який наголошував, що «вся педагогіка повинна будуватися на технологічній базі, яку можна було б назвати "організація здивування"» [4, с. 63]. Для нашого сьогодення складно підшукати кращу педагогічну сентенцію, адже навчання без здивування – марна справа, особливо, якщо йдеться про навчання сучасних